

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช” ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจและเชื่อมความสามัคคีของปวงชนทั้งชาติให้สมานฉันท์เป็นหนึ่งเดียวกัน ทรงเป็นองค์ศาสนูปถัมภ์และทรงเปรียบเสมือนสัญลักษณ์เชื่อมระหว่าง “ความรักชาติ” และ “การศรัทธาในศาสนา” ตลอดทั้งทรงเป็นสัญลักษณ์ของความดีเลิศแห่งเอกลักษณ์ของชาติการสืบทอดจาริตประเพณี ความมั่นคงแห่งระบอบการปกครอง และความหวังแห่งอนาคตของชาติไทยและของโลก นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ เมื่อวันที่ 9 มิถุนายนพุทธศักราช 2489 ถึงปัจจุบัน ถือได้ว่ายังยืนนานที่สุดในประวัติศาสตร์ของชาติไทย พระองค์ทรงดำรงไว้ซึ่ง “ธรรม” ทั้งปวงและทรงเปรียบประดุจแสงสว่างที่คอยส่องนำทางการพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคงและยังยืนมาโดยตลอดเวลานับยาวนานนี้ด้วยมีพระปณิธานอันแกร่งกล้าที่จะทรงเสียดสละประโยชน์ส่วนพระองค์ เพื่อพสกนิกรชาวไทยทั้งหมดโดยไม่ทรงแบ่งแยกสถานะ ศาสนา ชาติพันธุ์หรือหมู่เหล่า และทรงถือว่าทุกข์ของพสกนิกรคือทุกข์ของพระองค์ จึงได้ทรงอุทิศพระวรกายทุ่มเทพระสติปัญญา และพระราชทรัพย์ในการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจหลากหลายนานัปการด้วยพระวิริยะอุตสาหะ ทั้งพระราชทานคำสอนและมีพระจริยวัตรอันเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ซึ่งล้วนแต่นำประโยชน์สุขมาสู่พสกนิกรชาวไทยทั้งชาติสมดังที่ได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการเป็นพระราชสัจยาศัยฐานเนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคมพุทธศักราช 2493 ที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2550, หน้า 1-3) สอดคล้องกับสุเมธตันติเวชกุลประธานสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้กล่าวบรรยายที่คณะรัฐศาสตร์ 19 มีนาคม 2548 เรื่องทศพิธราชธรรมกับการบริหารประเทศความตอนหนึ่งว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขชาวสยามคำว่า “ธรรม” เมื่อ 58 ปีที่แล้วก็คือธรรมาภิบาลซึ่งหมายถึงการใช้ความดีในการปกครองโดยใช้ทศพิธราชธรรมเป็นหลักที่พระองค์จะทรงปฏิบัติและ

ประชาชนที่ปฏิบัติได้ ส่วนหลักราชวศิธรรมคือธรรมที่เป็นหลักในการปฏิบัติราชการ ซึ่งมีสาระสรุปได้เป็น 3 องค์ประกอบหลัก 49 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบหลัก 3 ประการได้แก่

- (1) หลักธรรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนของประชาชนต่อพระราชา
- (2) หลักธรรมที่เกี่ยวกับการควบคุมตนเอง
- (3) หลักธรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน (สุเมธ ตันติเวชกุล, 2549, หน้า 1-2)

และการบริหารตามหลักการอิสลาม 5 ประการตามคุณลักษณะของ (ศาสดามูฮัมมัด ซอลลอลลอฮูออลัยฮิวาลลัยมุดดีน มหามุรุษแห่งอิสลาม, 2540, หน้า 63) คือ

- (1) อัศศิดق (الصِّدْق) มีสัจจะ พุดจริงทำจริง ไม่เคยโกหก
- (2) อัลอะมานะฮ์ (الْأَمَانَةُ) มีความรับผิดชอบ เป็นที่ไว้วางใจได้
- (3) อัลฟะฎานะฮ์ (الْفَطَانَةُ) ความฉลาด สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้
- (4) อัตตัจลิฆ (التَّبْلِيغ) มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถสร้างความเข้าใจแก่คนทุกคนได้
- (5) อัลอากฎัล (الْعَادِل) ผู้ทรงคุณธรรม ยืนหยัดบนหลักการที่ถูกต้อง

สังคมไทยกำลังเปิดกว้างสู่โลกาภิวัตน์ และการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมอย่างไร้พรมแดนได้เข้าสู่สังคมไทยโดยขาดความรอบรู้ที่จะเป็นภูมิคุ้มกันในการกลั่นกรองที่ดี ได้ส่งผลกระทบต่อระบบคุณค่า ความเชื่อ พฤติกรรม การดำรงชีวิต และทำให้การปฏิสัมพันธ์ในสังคมไทยให้ปรับเปลี่ยนไปจากเดิมคนไทยมีค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น ขาดจิตสำนึกสาธารณะและให้ความสำคัญส่วนตนมากกว่าส่วนรวม การให้คุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นคนและยึดหลักธรรมในการดำรงชีวิตเริ่มเสื่อมถอยลง วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาติถูกละเลยและมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่น้อย ขณะที่การพัฒนาศักยภาพคนแม้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาโดยรวมก็ยังมีปัญหามากมายในปัญหาเชิงคุณภาพการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างเร่งด่วน เนื่องจากระบบการศึกษาในปัจจุบันเป็นระบบคิดแยกส่วนออกจากวิถีชีวิตโดยเอาตำราหรือวิชาเป็นตัวตั้ง ซึ่งเป็นความรู้นอกตัวที่ยังไม่ให้ความสำคัญต่อการศึกษาให้รู้จักชีวิตหรือรู้จักตัวเอง (ประเวศ วะสี, 2547, หน้า 5)

ธีระ รุญเจริญ ปราชญ์ กล่าวผจญ และสัมมา รัชนิชัย (2545, หน้า 6-7) กล่าวถึงผู้บริหารการศึกษาของสังคมไทยจะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพจะต้องมีความรู้และประสบการณ์สมกับเป็นวิชาชีพชั้นสูงทางการบริหารการศึกษาเพราะนอกจากจะบริหารบุคลากรที่เป็นครูมืออาชีพแล้วผู้บริหารยุคใหม่ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้นำการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งหมายถึง ความสามารถที่จะประสานการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ความสามารถในการระดมและใช้

ทรัพยากรเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายสังคมและคุณภาพชีวิตด้านการศึกษาคือ

(1) ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และระดมทรัพยากรเพื่อการปรับปรุงการบริหารจัดการการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษาพัฒนาครูพัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าสู่มหาวิทยาลัย พัฒนาหลักสูตร รวมทั้งปรับหลักสูตรวิชาแกนหลักรวมถึงวิชาประวัติศาสตร์ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ ปรับบทบาทการศึกษานอกโรงเรียนเป็นสำนักการศึกษาตลอดชีวิต และจัดให้มีศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้อย่างแท้จริง

(2) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ โดยมุ่งเน้นในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อให้สนองต่อความต้องการด้านบุคลากรของภาคเศรษฐกิจ

(3) พัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้ครูดี ครูเก่ง มีคุณธรรม มีคุณภาพ และมีวิทยฐานะสูงขึ้น ลดภาระงานครูที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามโครงการคืนครูให้นักเรียน มีการดูแลคุณภาพชีวิตของครูด้วยการปรับโครงสร้างหนี้และจัดตั้งกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตครูควบคู่ไปกับการลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เน้นการพัฒนาเนื้อหาสาระและบุคลากรให้พร้อมรองรับและใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างคุ้มค่า

(4) จัดให้ทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาฟรี 15 ปี ตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการให้เกิดความเสมอภาคและความเป็นธรรมในโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทั้งผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ผู้บกพร่องทางร่างกายและสติปัญญา และชนต่างวัฒนธรรมรวมทั้งยกระดับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในชุมชน

(5) ยกกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศ โดยการจัดกลุ่มสถาบันการศึกษาตามศักยภาพปรับเงินเดือนค่าตอบแทนของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับการศึกษาให้สูงขึ้น โดยภาครัฐเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างของการให้การศึกษาเป็นเกณฑ์กำหนดค่าตอบแทนและความก้าวหน้าในงาน ควบคู่กับการพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้วยการเพิ่มขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา

(6) ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ให้มีการประណอมและใกล้เคียงหนี้รวมทั้งขยายกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาระดับปริญญาตรีถึง ปริญญาเอกเพิ่มขึ้น

(7) ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ
เชิงสร้างสรรค์อย่างชาญฉลาด เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้

(8) เร่งรัดการลงทุนด้านการศึกษาและการเรียนรู้อย่างบูรณาการในทุกระดับ
การศึกษาและในชุมชน โดยใช้พื้นที่และโรงเรียนเป็นฐานในการบูรณาการทุกมิติ และยึดเกณฑ์
การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นหลักในการยกระดับ
คุณภาพโรงเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และส่งเสริมความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยไปสู่การเป็น
ศูนย์กลางทางการศึกษาและวิจัยพัฒนาในภูมิภาค รวมทั้งเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตชุมชน โดยเชื่อมโยงบทบาทสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และ
สถาบันทางศาสนา

ถวิล มาตรการเดิม (2544, หน้า 35) ว่าการศึกษามีคุณค่าและประโยชน์อย่างมหาศาลต่อ
การพัฒนาคน พัฒนาสังคม เป็นรากฐานในการดำรงคงอยู่ของชาติบ้านเมืองความสำคัญจึงอยู่ที่
การจัดการศึกษาของประเทศชาติ ซึ่งจะต้องเป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีความชัดเจนในเป้าหมาย
สามารถสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันในระหว่างบุคคล ในขณะเดียวกันก็ต้อง
สามารถสร้างศักยภาพให้เกิดขึ้น เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้ ดังนั้นจึงเป็น
ความตระหนักอย่างมากในหลายๆอารยะประเทศที่จะคำนึงถึงการจัดการศึกษาของตนและผลลัพธ์
ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งได้พยายามปรับปรุงพัฒนาจนถึงขั้นปฏิรูปการศึกษา โดยมีความพยายามพัฒนา
ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน การคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆอย่างหลากหลาย การใช้
แนวคิดที่มุ่งค้นหาคุณลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการ
ทั้งงบประมาณ การจัดสรรทรัพยากรได้ด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นแนวคิดที่จะสืบค้นการบริหารจัด
การศึกษาให้แก่บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนเพื่อเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน
นอกจากนั้นยังได้ใช้แนวความคิดในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพื่อเป็น
หลักประกันว่าผู้เรียนจะบรรลุความสำเร็จของการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด
ซึ่งเป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2540 มาตรา 81 ว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิด
ความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับ
ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับ
การเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุน
การค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา
ประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมของชาติ” และ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สอดคล้อง

กับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5) มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” เป็นการสนับสนุนให้นำหลักธรรมของศาสนา มาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนั้นการบริหารจัดการการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาในกิจกรรมของมนุษย์ในทุกๆด้าน สอดคล้องกับ จรรยาพร ธรณินทร์ (2544, หน้า 21) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิรูปการศึกษาว่า เป็นงานที่ต้องอาศัยเทคนิค เวลา ทรัพยากร และการบริหารจัดการที่ดี จึงต้องมียุทธศาสตร์ที่เหมาะสม 8 ประการ ได้แก่

- (1) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของคนทั้งประเทศ
- (2) การสร้างองค์ความรู้
- (3) การใช้กฎหมายเป็นกลไกขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง
- (4) การเน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุด
- (5) การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ
- (6) การกระจายอำนาจการบริหารจัดการ
- (7) การใช้แผนยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน

(8) การประชาสัมพันธ์และการรายงานความก้าวหน้าของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ออกแบบและจัดระบบการศึกษาทั้งระบบความคิดและระบบบริหารซึ่งหมายถึงการนำเอาทรัพยากรเพื่อการศึกษาไปบริหารให้เกิดผลผลิตทางการศึกษาตามที่ระบบการศึกษาของประเทศต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญมากในอันที่จะปลูกฝังคุณความดีและพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของผู้ที่จะเป็นกำลังของประเทศชาติในวันข้างหน้าต่อไป

อนึ่งปัจจุบัน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญ โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลหลายแห่งสามารถจัดการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีการบริหารจัดการอย่างมีระบบ เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานราชการและชุมชน แต่ยังมีที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาเท่าที่ควรอันเนื่องมาจากปัญหาดังนี้

(1) ระบบการบริหารจัดการที่ต้องยอมรับว่าการบริหารจัดการของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางส่วนยังไม่เป็นมืออาชีพ การบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบเท่าที่ควร การกระจายอำนาจในการตัดสินใจยังมีน้อย ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษา

(2) บุคลากรบางส่วนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญ ทำให้บางครั้งเกิดปัญหาในทางปฏิบัติด้านขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่และสวัสดิการของครูผู้สอนยังไม่เป็นที่น่าพอใจมาก เพราะโรงเรียนบางแห่งมีข้อจำกัดและขาดงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถสนองตอบความต้องการของครูได้

(3) มีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากโรงเรียนส่วนมากยังต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน โดยเงินอุดหนุนที่ได้รับส่วนใหญ่จะใช้เป็นค่าจ้าง เงินเดือนของบุคลากรเกือบทั้งหมด และงบประมาณในส่วนที่เหลือไม่มากพอที่จะใช้ในการบริหารจัดการ แต่ยังคงขาดงบประมาณในส่วนของการสร้างอาคารเรียนและการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (อนุญามาตลุดดีน ซอลิฮี, 2550, หน้า 3)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นประกอบกับผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณธรรมในการปกครองในสถานศึกษา จุดประสงค์หลักเพื่อต้องการนำมาปรับปรุงงานในส่วนที่รับผิดชอบ ซึ่งปัจจุบันผู้วิจัยมีส่วนรับผิดชอบในงานที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารองค์การการศึกษาทำให้ผู้วิจัยสนใจและต้องการทราบในส่วนของการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีว่าอยู่ในระดับใดและสอดคล้องกับหลักราชวสดีธรรมที่สัมพันธ์กับหลักการของศาสนาอิสลามอย่างไร ดังกล่าวโดยการประมวลจากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหัวหน้างาน และหัวหน้ากลุ่มสาระต่างๆ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา และในส่วนผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปพัฒนาการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

ปัญหาการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดปัญหาการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีเป็นอย่างไรและอยู่ในระดับใด
2. ระดับการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับใด
3. ระดับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างหลักราชวสดีธรรมกับหลักการอิสลามในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม
3. เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักอิสลามในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม

สมมุติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยมีสมมุติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก
2. การบริหารตามหลักราชวสดีธรรมของโรงเรียนซึ่งเป็นเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ระดับมาก
3. การบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักราชวสดีธรรมกับหลักการอิสลามในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีโดยกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2555 จำนวน 51 โรงเรียนๆ ละ 15 คน รวมจำนวน 765 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใน 2 ขั้นตอนดังนี้ 1) สุ่มจำนวนโรงเรียนร้อยละ 70 ของประชากรได้กลุ่มตัวอย่าง 36 โรงเรียน 2) สุ่มผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 50 ได้ผู้บริหารโรงเรียน 8 คน รวมกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารได้ 288 คนของประชากร ซึ่งสูงกว่าตารางการเลือกกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-608) และยอมรับได้

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาและตัวแปรที่ศึกษา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักราชวสดีธรรมกับหลักการอิสลามในการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีโดยมีกรอบที่จะศึกษาหลักราชวสดีธรรมในการบริหารโรงเรียนดังนี้

2.1 ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่หลักราชวสดีธรรม 3 องค์ประกอบหลักดังต่อไปนี้ (พระมหาวิจิตร ดิสสพตฺโต 2505, หน้า 80-85)

2.1.1. หลักธรรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อพระราชาโดยตรง

2.1.2. หลักธรรมที่เกี่ยวกับการควบคุมตนเอง

2.1.3. หลักธรรมที่เกี่ยวกับการทำงานและ 49 องค์ประกอบย่อย

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ การบริหารตามหลักการอิสลาม 5 ประการตามคุณลักษณะของ (ศาสตามูฮัมมัด มหามุรุษแห่งอิสลาม, 2540, หน้า 63) คือ

(1) อัศศิดุก (الصِّدْقُ) มีสัจจะ พูดจริงทำจริง ไม่เคยโกหก

(2) อัลอะมานะฮฺ (الْأَمَانَةُ) มีความรับผิดชอบ เป็นที่ไว้วางใจได้

(3) อัลฟะฎอนะฮฺมิ (الْفِطَانَةُ) ความฉลาด สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้

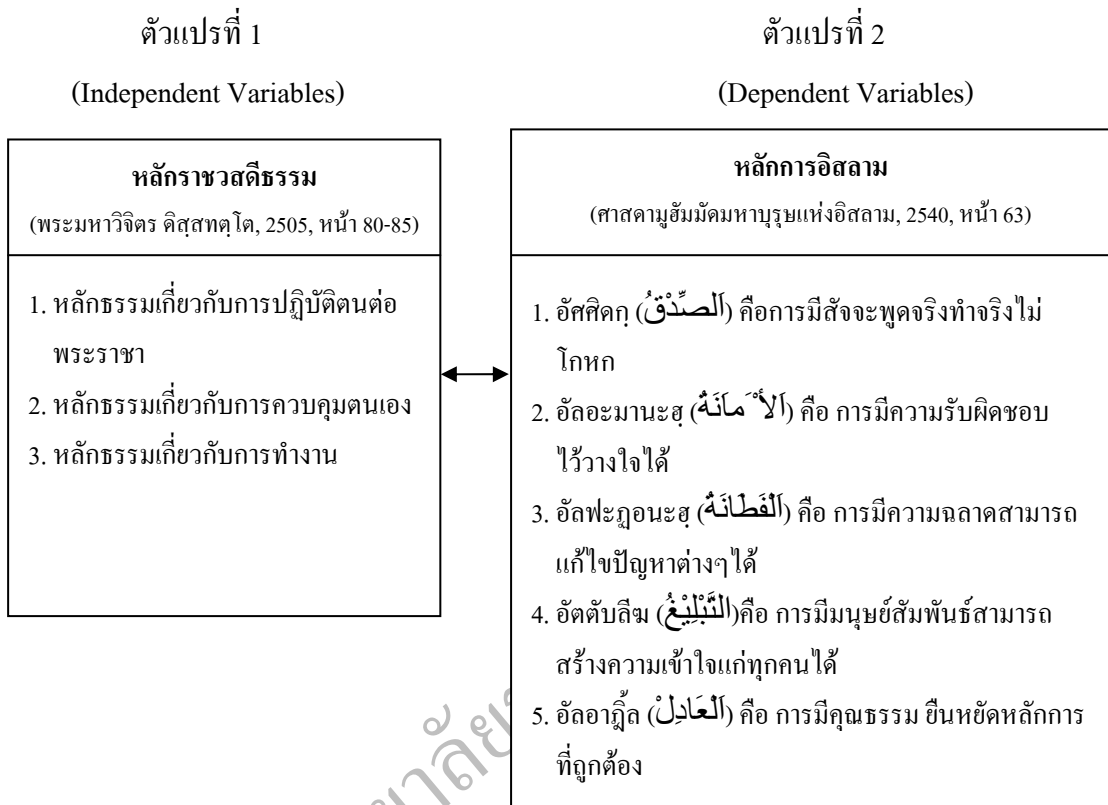
(4) อัตตบลิฆ (التَّبْلِيغُ) มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถสร้างความเข้าใจแก่คนทุกคน

ได้

(5) อัลอากฎิ้ล (الْعَادِلُ) ผู้ทรงคุณธรรม ยืนหยัดบนหลักการที่ถูกต้อง

ดังแสดงเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ต่อไปนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจในความหมายของคำศัพท์เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้ตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้นิยามคำศัพท์เฉพาะที่เป็นคำหลักๆ ไว้ดังนี้

นนทบุรี หมายถึง เป็นจังหวัดหนึ่งในเขตปริมณฑล จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดสมุทรปราการ นนทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครนายก พุทธศักราช 2489 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 9 พฤษภาคม 2489 ปัจจุบันนนทบุรีจัดจัดการปกครองแบบการกระจายอำนาจสู่ระดับท้องถิ่นที่มีระบบการศึกษาทั้งภาครัฐ เอกชน และการศึกษาพิเศษ ขึ้นตรงกับเขตการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ

กรุงเทพมหานคร หมายถึง บริเวณอาณาเขตที่เป็นเมืองหลวงและแบ่งการปกครอง ออกเป็นเขตมีระบบการศึกษาภาครัฐขึ้นตรงกับกรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์การสื่อสารความเจริญก้าวหน้า ด้านอื่นๆ ของประเทศไทยและมีลักษณะทางสังคมที่เป็นจุดเสี่ยงทางคุณธรรมและวัฒนธรรม

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนศาสนาควบคู่ สัมัญที่ใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรอิสลามศึกษา พุทธศักราช 2546 มีการบริหารงานโดยส่วนหนึ่งซึ่งงบประมาณของสถานศึกษาเอง และส่วนใหญ่ ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐ โดยภายใต้การกำกับดูแลของสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ

การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ประสบผลสำเร็จและมี ประสิทธิภาพโดยการใช้หลักการและวิธีการที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเรื่องที่กำลังดำเนินการนั้น

ความสัมพันธ์ หมายถึง ความเกี่ยวเนื่อง เชื่อมโยงสอดคล้องระหว่างลักษณะหรือหลัก หรือข้อความหนึ่งกับอีกข้อความหนึ่ง

หลักอิสลาม หมายถึง หลักการดำเนินชีวิตที่กำหนด โดยผู้ที่รู้รายละเอียดของมนุษย์ ทั้งหมดคือผู้สร้างซึ่งมุสลิมทุกคนเคารพและภักดีคือ อัลลอฮ์ (ซุบฮาน่าฮูว่าต้าอาลา) และหลัก อัลฮาดิษคือ ข้อบัญญัติที่ศาสดาให้ปฏิบัติตามคัมภีร์อัลกุรอานหรือสิ่งที่ท่านได้กระทำเป็นแบบอย่าง ไว้ที่สอดคล้องกับคัมภีร์อัลกุรอานซึ่งเป็นพระดำรัสของผู้สร้างสรรพสิ่ง

1. อัศศิดุก (الصِّدْق) มีสัจจะ พูดจริงทำจริง ไม่โกหก มีความจริงใจและเต็มใจ การทำงาน มีความโปร่งใสในงานที่ตนรับผิดชอบมีการรักษา กาย วาจา ใจให้เป็นปกติมีการรักษา ความสุจริตต่อหน้าที่ทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีการประพฤติตนตามทำนองครองธรรม มีการ ประกอบสัมมาชีพโดยสุจริต มีการบริหารงานอย่างเป็นธรรม มีความซื่อตรงไม่ทุจริตต่อหน้าที่การ งานเพื่อหาผลประโยชน์มีภาพลักษณ์การแสดงออกที่น่าเชื่อถือได้ มีการให้บริการแก่สังคมโดย ความชอบธรรม

2. อัลอะมานะฮฺ (الأمانة) มีความรับผิดชอบเป็นที่ไว้วางใจได้ดำรงไว้ซึ่งความเป็น ธรรม มีความสุขกับการทำงาน มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ มีความ ประหยัด ขยันอดออม มีการรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีการซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความละเอียด และเกรงกลัวต่อบาป มีการบริหารงานอย่างตรงไปตรงมา มีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพการงาน มีความ เป็นธรรมต่อผู้ร่วมงาน มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

3. อัลตัจลิฆ (التبليغ) มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถสร้างความเข้าใจแก่คนทุกคนได้ ไม่มี การบิดเบือน ปิดบังอำพรางแต่ประการใด มองประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ มีการวางแผน

ประเมินผล 3 มีการกระตุ้น ปลุกจิตสำนึกกับกระบวนการเรียนรู้ มีความขยันและทุ่มเทในการทำงาน เป็นผู้บริหารที่คิดชอบ พุดชอบ ทำชอบ มีการปฏิบัติหน้าที่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย มีการยึดเอาผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เป็นผู้บริหารที่มีความอดทนเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย มีการดำเนินชีวิตไปตามกรอบของกฎหมายและศาสนา 10 มีความเป็นบุคคลผู้ตั้งมั่นในความยุติธรรม

4. อัลฟาตอนนะตุ (ألفاظنة) มีความฉลาด รอบรู้มีความสุขและปฏิภาณเฉียบแหลม เป็นผู้บริหารที่รู้จักวางแผนในการปฏิบัติงาน(ใช้ศาสตร์และศิลป์) มีการทำงานอย่างมีสติ รู้จักผ่อนหนักเป็นเบา มีการทำงานเป็นหมู่คณะและมีประสิทธิภาพ เป็นผู้บริหารที่รู้จักการสร้างกำลังใจในการทำงานให้กับผู้อื่น มีศิลปะในการทำงาน และเข้าใจในหลักการจัดการ มีความเฉลียวฉลาดในการทำงาน เป็นที่ปรึกษาได้ทุกเรื่อง เป็นผู้แสวงหาองค์ความรู้และคิดค้นวิธีการดำเนินงานเสมอ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษา เป็นผู้ช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ มีการวางตัวเป็นกลางและให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

5. อัลอาอ์ดุล (العادل) ผู้ทรงคุณธรรม ยืนหยัดบนหลักการที่ถูกต้อง ผู้บริหารเมื่อเกิดปัญหาใช้สติ ไม่หนีปัญหา มอบหมายงานตรงกับความรู้ความสามารถ มีการปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาค มีการแบ่งงานชี้แจงขอบข่ายภาระงานชัดเจน ใช้คนและทรัพยากรให้ถูกต้องกับงาน ดูแลรักษาและส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างเป็นธรรม ไม่เอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้อง มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมรับผิดชอบการจัดกิจกรรมของชุมชน และมีการพิจารณาตัดสินใจ โดยยึดกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก

หลักการชาวสติธรรมหมายถึงธรรมที่เป็นหลักในการปฏิบัติราชการซึ่งมีสาระสรุปได้เป็น 3 องค์ประกอบหลัก 49 องค์ประกอบย่อย ซึ่งองค์ประกอบหลัก 3 ประการมีดังนี้คือ

1. หลักธรรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อพระราชาโดยตรงประกอบด้วย เมื่อเข้ารับงานใหม่ๆ ควรแสดงตนแต่พอดีผู้ปฏิบัติงานต้องประพฤติตนเป็นการไม่มั่งงาย ไม่เลินเล่อผลอสติเมื่อหัวหน้าเรียกใช้ปฏิบัติงาน พึงปฏิบัติงานให้สำเร็จโดยความสุจริตและเที่ยงธรรมเมื่อมีงานเกิดขึ้น พึงปฏิบัติงานนั้นๆ ให้สำเร็จผู้ปฏิบัติงานพึงละอายต่อความชั่ว เกรงกลัวต่อความผิดผู้ปฏิบัติงานไม่ควรใช้ของเสมอหัวหน้า หรือบริโศกให้ทัดเทียมกับหัวหน้า เป็นผู้น้อยไม่ควรใช้กิริยาท่าทางเสมอหัวหน้าเมื่อปฏิบัติงานมีการดำเนินงานไปอย่างรวดเร็ว และสำเร็จเป็นผลดีเสมอเมื่อปฏิบัติงานควรให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมงาน เมื่อปฏิบัติงานส่วนรวมไม่ควรปรึกษากันในที่ลับพึงให้เกียรติต่อหัวหน้า ไม่ว่าต่อหน้า หรือลับหลังเป็นผู้น้อยไม่ดิฉินนินทาผู้บังคับบัญชาลับหลัง ไม่พึงทะเลาะงอนแม้ว่าจะเป็นคนโปรดปรานของหัวหน้าก็ตาม ไม่ควรเจรจาหาเรื่องให้เกิดความขุ่นเคืองใจแก่หัวหน้าหรือเพื่อนร่วมงานจงรักภักดีแต่ในหน่วยงานของตนเองเท่านั้น ไม่ฝักใฝ่ในหน่วยงานอื่น

2. ลักษณะที่เกี่ยวกับการควบคุมตนเองประกอบด้วย เป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่คอร์รัปชัน ไม่มั่งมากกับการนอนจนสอให้เห็นความเกียจคร้าน ไม่ดื่มของมึนเมา ต้องห้ามในเวลาปฏิบัติงาน เมื่อหัวหน้าโปรดปรานไม่พึงทะนงตน ควรใช้จ่ายงบประมาณที่เหมาะสมกับงาน ผู้ปฏิบัติงานมีความบริสุทธิ์สะอาดในหน้าที่การงาน ไม่ยอมตกเป็นทาสของอารมณ์ ผู้ปฏิบัติงานมีความอ่อนน้อมถ่อมตน แม้ว่าหัวหน้าจะกระทำตนเสมือนเพื่อน เมื่อได้รับการยกย่องเชิดชู ก็จงอย่าทะนงตนและเย่อหยิ่ง ปฏิบัติตนให้หน้าเกรงขาม ไม่ควรพูดจาเหลวไหล ไร้สาระ ไม่มัวเมาในสตรี เพราะจะทำให้เสื่อมอำนาจ และเกิดราคะโทษในหน้าที่ เมื่อถึงคราวต้องพูด ต้องพูดแต่พอควรและชัดเจน และให้หนึ่งเมื่อถึงคราวต้องนิ่ง ฝึกฝนจิตใจให้มั่นอยู่ในความดี มีธรรมาศยอ่อนโยน ปฏิบัติงานด้วยความอดทน ไม่ฉุนเฉียว ไม่โกรธง่าย ไม่พูดกระทบกระเทียด เปรียบเปรย ปฏิบัติงานด้วยความสัตย์จริงต่อคำพูดของตนเอง ประพฤติตนด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน มีความเคารพยำเกรงในผู้ใหญ่เหนือตน ประพฤติตนมั่นอยู่ในความดี และมุ่งมั่นทำแต่ความดี กตัญญูต่อบิดามารดา และเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อผู้หลักผู้ใหญ่ในตระกูล

3. ลักษณะที่เกี่ยวกับการทำงานประกอบด้วย มีภูมิคุ้มกันที่ดี ฉลาด พร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงไปใช้ในการวางแผนและตัดสินใจในการบริหาร มีการปฏิบัติงานอยู่ในระเบียบ ประเพณี และกฎหมาย เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ได้ ไม่ยอมตนให้ตกอยู่ในอำนาจของความอยากตามความต้องการของอารมณ์ ไม่ควรพูดมากเกินพอดี แต่ก็ไม่ควรนิ่งเสียเรื่อยไป เป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยการรักษาระเบียบวินัย และอดทนต่ออุปสรรคเสมอ เป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว และสำเร็จเป็นผลดีเสมอ เป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยความขยันขันแข็งในหน้าที่การงาน เป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยความบริสุทธิ์สะอาดในหน้าที่การงาน มีความขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน ไม่เลินเล่อ หละหลวม ต้องตรวจตราดูแลให้รอบคอบ เป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยความมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน เป็นผู้ปฏิบัติงานด้วยความตรงต่อเวลา เป็นผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสุดความสามารถ เป็นผู้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว มีการสร้างจิตสำนึกในเรื่องของความรัก ความเมตตาธรรม มีความอดทน อดกลั้น ต่ออารมณ์ความต้องการที่เข้ามากระทบ มีการประพฤติตนเป็นกลาง ไม่แบ่งแยกพรรคพวก ไม่เจรจาหาเรื่องให้เกิดความขุ่นเคืองใจแก่หัวหน้าหรือเพื่อน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างหลักราชวัติธรรมกับหลักการอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี

2. ได้ทราบถึงระดับการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมในการบริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม

3. ได้ทราบถึงระดับการบริหารตามหลักการอิสลามในการบริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม

4. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลามที่จะนำไปใช้เป็นนโยบายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีต่อไป

5. ได้นำผลการวิจัยไปใช้ขยายผลการวิจัยการบริหารตามหลักราชวสดีธรรมกับการบริหารตามหลักอิสลามที่จะนำไปใช้เป็นนโยบายในการบริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในทางการศึกษาต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี